

Lezenie po Yggdrasile

Eva Kertysová

Eva Kertysová: Lezenie po Yggdrasile [Climbing Yggdrasile]. In: *Ostium*, vol. 18, 2022, no. 2 (book review).

Ladislav Lipcsei: *Polaris*. Ilustrácie: Jakub Milčák. Levoča: Modrý Peter, 2021. 102 s.

Zbierka *Polaris* vyšla minulý rok vo vydavateľstve Modrý Peter. Autorom ilustrácií je Jakub Milčák, ktorý sa spolu s Erikom Jakubom Grochom postaral aj o grafickú úpravu. Autor zbierky Ladislav Lipcsei vyštudoval anglický jazyk a filozofiu na Filozofickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. V roku 2017 debutoval básnickou zbierkou *Svätým mečom*. Okrem filozofie sa venuje štúdiu holistickej duchovnej praxe.

„*Moje miesto vo svete neexistuje, / moje miesto je svet. Je všade. Je vždy...*“ (s. 30), píše autor v jednej zo svojich básní predstavovanej knihy. Táto myšlienka by sa dala aplikovať nielen na lyrického hrdinu daného textu, ale aj na zbierku *Polaris* ako takú. Tá si totiž nepotrebuje „hľadať vo svete svoje miesto“, rovnako by sa o nej dalo povedať, že jej básne môžu byť prítomné „všade“ a „vždy“ vo svete čitateľov.

Autor je skutočný poeta natus. Jeho texty plynú prirodzene, nie je v nich zbytočná štylizovanosť ani násilná snaha zapôsobiť. Zdá sa, že problematika každej z básní sa ho dotýka hlboko, nie sú to len akési výkriky vyrušeného ľudského vnútra, ale z každej strany premyslené a utriedené slová, ktoré sú očividne výsledkom dlhšej reflexie a snahy dopracovať sa k samej podstate javov.

Pokiaľ ide o nastavenie zbierky, oproti debutu *Svätým mečom* tu došlo k tematickému posunu. Zatiaľ čo v prvej knihe predstavuje lyrický hrdina rebela, ktorý neakceptuje autoritu alebo moc nad sebou, v zbierke *Polaris* sa subjekt nachádza skôr v pozícii niekoho, kto viac hľadá, ako sa búri. Tento aspekt sa dá vnímať už v prvej básni *Lezenie*: „*Prestal rozprávať a myslieť. / Len liezol po Yggdrasile, / cez korunu a hviezdy, / len aby našiel svoj svet.*“ (s. 11). Hľadanie už nie je sprevádzané slovami,

dokonca ani myšlienkami, je len akýmsi intuitívnym hmataním, snahou uchopiť podstatu a prijať ju ako svoj svet. Lyrický hrdina sa nestotožňuje s ničím sprostredkovaným, cestu si hľadá sám. Odmieta akceptovať zaužívané predstavy o ľudskom šťastí, dokonca aj o takom ťažko definovateľnom stave šťastia, ako je nebo. Najväčšie šťastie a spokojnosť, ktoré sa dajú prirovnať k stavu raja, vidí v nájdení seba.

V Lipsceiovom osobnom nebi neexistuje kategorizovanie vecí a ich rozdelenie na podstatné a nepodstatné. Dôležité je všetko - a všetko súvisí so všetkým: „*Ja, ľudstvo / som sa vybralo dobrou cestou. / Viem, čo sa deje v nebi. / Mexickí gitaristi ospevujú mapu metra / a všetci ľudia sa učia z detských pieskovísk...*“ (s. 21). Takéto vnímanie javov pôsobí občerstvujúco a na čitateľa, ktorý býva často príliš zviazaný a obmedzovaný nárokmi spoločnosti, až oslobodzujúco. Lyrický hrdina je štylizovaný do polohy chlapca konfrontovaného s cudzím a nie celkom priateľským svetom, podobne ako v zbierke *Svätým mečom*. Tematika chlapca, ktorý spoznáva svet, sa do básní dostáva pomocou motívu streetbajku, resp. jeho stôp, ako je to napríklad v básni *Na bicykli*. Básnik však ani pri kritike „sveta dospelých“ neskĺzava k didaktickosti, a aj keby sa mohlo zdať, že sa pomaly schyluje k poučovaniu a priamej kritike dnešnej spoločnosti: „*Chcem to povedať, / chcem to všetko povedať. / Ako sa uteká pred systémom / v trenkách a po polnoci na kraji dedinky, / ako sa kraluje v parlamentoch...*“ (s. 35), dokáže včas zmeniť smer a mentorské smerovanie preladiť do inej výpovednej roviny, čo výrazne prispieva ku kvalite knihy: „*chcem to všetko povedať / ale hlas je stále tenší, / až kým sa z neho nestane / to isté nič, čo ticho visí / v zadupanom snehu. [...] aj my zomrieme / aj my zomrieme, / aj my dvaja, ktorí milujeme.*“ (s. 35).

V inej časti zbierky využíva L. Lipcsei na kritiku spoločnosti iróniu. Berie si na mušku digitalizáciu, ktorá sa objavuje v už takmer všetkých oblastiach života, s negatívnym dosahom na mladých a deti, pričom irónia je prostriedkom vyjadrenia nesúhlasu s aktuálnym smerovaním spoločnosti: „*tak deti, je čas skamarátiť sa s vaším počítačom / priložte naň ruky a pocíťte jeho teplo / cítite, ako vás hreje? / to je teplo vášho partnera / a vášho domova (...) tak deti, / pohodlne si sadnite na stoličku / a vypusťte dušičku.*“ (s. 46).

Nosnou básňou zbierky je text *Tak pri ceste v hore našiel som*, kde autor predstavuje svoju koncepciu „*kráčať tam, kam ostatní nevládzu / alebo majú strach z tieňov. / Kráčať / so strachom / a spoliehať sa len / na plameň v srdci.*“ (s. 30). Autor si predsavzal premýšľať a hovoriť (resp. písať) o veciach, na ktoré bežný človek nemá silu a možno ani odvalu. Vzápätí však zisťuje, že mlčanie má niekedy väčšiu výpovednú hodnotu ako veľké gestá a reči a že samotný subjekt nemá čo povedať, kým nenájde samého seba: „*Ja som táto planéta / ja som tento život [...] / som v tebe, no spočiatku / ma nezbadáš. / Namiesto mojich kameňov sa však budeš musieť premeniť na seba samého.*“ (s. 30 - 31).

V zbierke sa dá vnímať vysoká poloha zahrňajúca duchovnú poéziu, ktorá občas prechádza do mierneho pátosu. Jej súčasťou sú najmä krátke básne, ktoré svojou stručnosťou miestami pripomínajú úryvky z modlitieb alebo rozjímaní: „*Pýtaj sa a moja tvár ti odpovie. / Nenávid' ma a moja tvár ťa zachráni. / Miluj ma a moja tvár sa stane tvojou.*“ (s. 69).

Nižšia poloha je tu zastúpená dlhšími textami, kde sú tematizované bežné, každodenné situácie, premietnuté do súvislostí s transcendentálnym presahom. Napríklad staršiu ženu, idúcu po ulici, si subjekt asociuje s jej minulosťou, s jej životom, ktorý má takmer celý za sebou a zamýšľa sa nad smrťou, ktorú očakáva pokojne, lebo už nemá čo stratiť.

Ladislav Lipcsei ponúka širokú paletu tém, ktoré majú ambíciu živiť sa hĺbkou. Zároveň je tu prítomný rozmer akéhosi až nadprirodzeného pokoja a vyrovnanosti, ktoré môže čitateľ vnímať naprieč celou knihou. Najvýstižnejšie je tento postoj vyjadrený vo veršoch: „*Niečo sa vo mne usmieva. / Kráčam pomaly, viem málo. / Ale niečo sa vo mne usmieva.*“ (s. 54).

Bc. Eva Kertysová
študentka 1. roč. Mgr.
Katedra slovenského jazyka a literatúry
Filozofická fakulta Katolíckej univerzity
Hrabovská cesta 1
034 01 Ružomberok
e-mail: eva.kertysova2@gmail.com